

Lincolninaukio ja Pikku-Keimolan puisto

Seija Tulonen, projektisuunnittelija
Kaupunkiympäristön toimiala; Vantaa
seija.tulonen@vantaa.fi

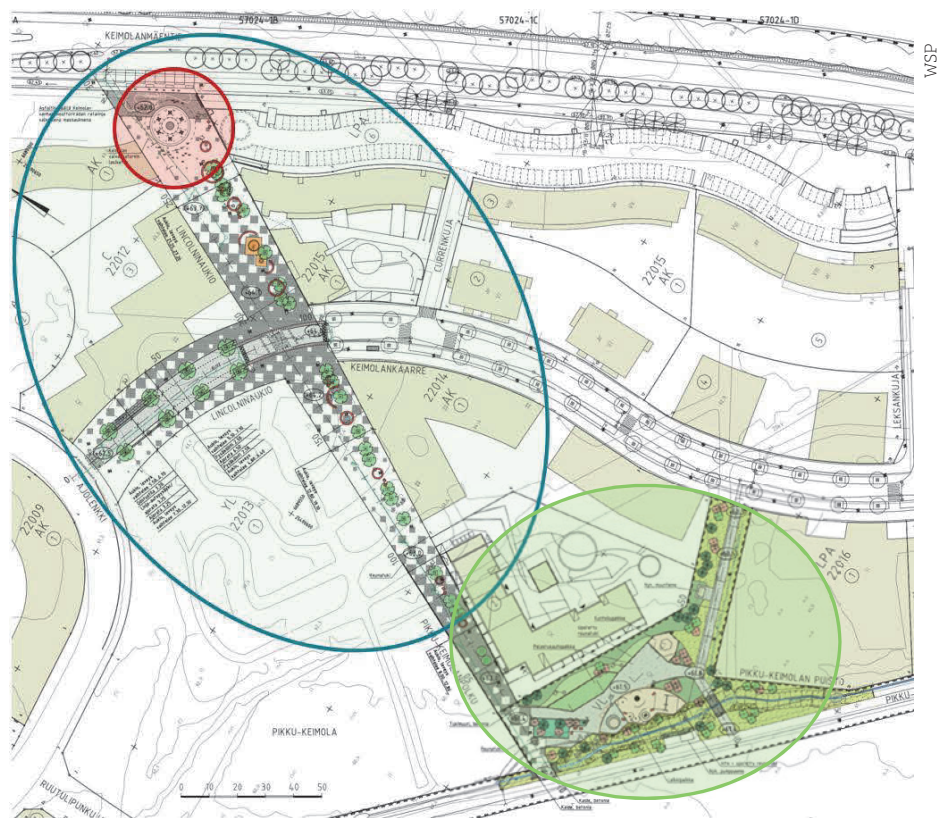
Marjukka Korhonen, kuvanveistäjä
marjukka.korhonen@welho.com

Vantaan Keimolan Lincolninaukio, valvontatorni ja Pikku-Keimolan puisto on yhtenäinen kokonaisuus ympäristö- ja infrarakentamista sekä ympäristötaidetta. "Ombra" - interaktiivinen konaistaideteos huomioi Keimolan historian, jossa keskeisimmät tekijät ovat aukion ja puiston viihtyisyys ja toiminnallisuus, mahdollisuus kohtaamisille, uusi arkkitehtuuri ja vanhat rakenteet sekä taide yhdistettynä ääneen, valoon sekä alueen historiaan.

Lincolninaukion, Pikku-Keimolan puiston ja koko uuden Keimolanmäen asuinalueen taustalla on vuonna 2009 laadittu sopimus Vantaan kaupungin ja Sanoma Oyj:n kesken, jossa Sanoma Oyj luovutti entisen Keimolanradan maa-alueet kaupungille. Ehtoina olivat mm. asemakaavoituksen ja kunnallistekniikan rakentaminen vaiheittain alueen kehittämiseksi laadukkaaksi asuinalueeksi. Lisäksi sovittiin, että kaupunki kunnostaa vanhan Keimolanradan valvontatornin valoteokseksi.

Vuonna 2011 kaupunki järjesti Keimolan entisen moottoriradan valvontatornia ja sen ympäristöä koskevan ideakilpailun kutsukilpailuna yhteistyössä SAFA:n kanssa. WSP voitti kilpailun ehdotuksellaan 'Ombra', jonka kantavana ajatuksena oli kuvataiteilija Marjukka Korhosen alueen historiaa kunnioittava ja samalla uutta identiteettiä luova taideteos.

Lincolninaukio muodostuu pitkänomaisesta aukiotilasta, jonka voimakas mustavalkoinen betonikiviruudutus antaa sille omaleimaisen, alueen historiaan sitoutuvan ilmeen. Kaikki kalusteet, mm. kaarevat penkit, valaisimet ja opastetaulut sekä kukkivat kirsikkapuut sijoittuvat aukion kaakkoislaidalle luoden pitkänomaisen avoimen tilan niiden edustalle. Pieni osa aukiosta ulottuu Keimolankaaren osana katutilaan bussipysäkkeineen ja pysäköintipaikkoineen. Pikku-Keimolan puisto rajautuu Pikku-Keimolanpolkuun, joka on aukion kapeneva eteläosa. Puisto sisältää pienen alueellisen, aidatun leikkipaikan ja

1

1 Asema- ja sijaintipiirros.

2 Lincolnin aukio avattiin marraskuussa 2019.

3 Marjukka Korhosen ja Markus Raivion suunnittelema vuorovaikutteinen valo- ja ääniteos "Ombra". Teos on rakennettu kunnostamalla ja muokkaamalla

Keimolan kilpa-ajoradan valvontatorni taideteokseksi. Valaistu teos näkyy pimeään aikaan selkeästi Hämeenlinnanväylälle. Teokseen tutustuja voi synnyttää vaihtelevaa, tornin kovaäänisistä toistuvaa äänimaisemaa kävelemällä tai hyppimällä jalustassa olevien suuri- ja pienien painon reagoivien nuottikirjaimien ja muiden symbolien päällä.

2

3

Jussi Tiainen

5

lähiliikuntapaikan sekä hulevesiuoman, jonka yli kulkee kevyenliikenteensilta. Kasvillisuus muodostuu mm. kukkivista kirsikkapuista, pensaista, perennoista ja perhosniityistä.

Hankkeen suunnittelu ja toteutus

Valvontatorni on rakennettu vuonna 1966. Alkuperäisiä rakennussuunnitelmia ei ole tallalla. Valvontatornin korkeus maanpinnasta on noin 16 metriä. Rakenne koostuu sylinterimäisistä elementeistä. Elementtien ulkohalkaisija on 2790 mm, paksuus 150 mm ja korkeus 700 mm. Tornin sisällä kiertää elementtirakenteiset portaat, jotka tukeutuvat rungon keskellä olevaan pilariin. Tornissa on neljä välitasannetta, joihin on oviaukko portaikosta. Välitasanteiden halkaisijat vaihtelevat välillä 5800–8050 mm.

Tornin betonirakenteiden kuntotutkimus tehtiin 2013. Sen mukaan tornin ulkopinta oli silmämääräisesti arvioituna pääosin hyvässä kunnossa. Sisäpuolen betonipinta oli huonommassa kunnossa, sisältäen paljon raudoituksen korroosion aiheuttamia vaurioita, joissa betonipeite oli lohjennut. Ylimmän tasanteen sinkitty peltinen vesikate oli erittäin pahoin ruostunut ja pelti ohjasi sadevesiä rakenteisiin. Tornin rungon betonipinnat olivat kauttaaltaan graffitien peitossa.

Kuntotutkimusraportin mukaan rakenteiden säilyvyyteen vaikuttavat merkittävimmät asiat olivat:

- tasojen reunojen rapautuminen ja havaitut viitteet alkalikiviainesreaktiosta
- saumalaastin ja betonien säröily sekä säröjen ja huokosten täyteisyys
- rakenteiden pitkäkestoinen ja voimakas kosteusrasitus
- rungon sisäpuolen ja tasojen alapintojen ohuet betonipeitteet
- tasojen vedeneristämättömyys

Valvontatornin rakenne- ja valaistussuunnittelu kuului WSP Finland Oy:lle osana aukio- ja puistosuunnittelua. Tornin urakasta vastasi NCC Suomi Oy ja työ tehtiin puitesopimuksen mukaisena laskutustyönä kaupungin Tilakeskukselle.

Valvontatornin olevaa runkoa vasten valettiin uusi teräsbetoninen, paksuudeltaan 150 mm:n runko, joka pinnoitettiin sementtipolymeeripinnoitteella. Rungon sisäosan porrasaskelmia lyhennettiin uutta sisäpuolista runkoa varten ja välitasanteiden oviaukot suljettiin. Perustukset peruskorjattiin ja laajennettiin sekä katoksen hulevedet liitettiin aukion hulevesijärjestelmään. Valvontatornin rungon alaosaan säilytettiin ja osin konservoitiin

alkuperäisiä mainostekstejä Osuuskunta Kollaasin toimesta. Työt suojattiin kaarevilla lasielementeillä.

Tornin ylimmälle tasanteelle rakennettiin teräksiseen avaruusristikkoon tukeutuva lasikate ja kunnostettiin olevat kaiteet sekä lisättiin huoltoluukku. Tasanteille sijoitettiin valaistus ja kahdelle alimmalle tasanteelle äänentoistolaitteet ja liiketunnistimet. Katutasan uuden oven kautta pääsee sisälle torniin ja kahden sähkökeskuksen sekä lämmitettävän av-laitekaapin toimintoihin käsiksi.

Ombra- torni jota voi soittaa

Valvontatornin ympärille tehtiin betonielementtirakenteinen soittoalusta osana valvontatornin kokonaistaideteosta. Soittoalue koostuu 24:stä samankokoisesta elementistä, joihin on asennettu pronssiset sävelmerkit sekä valaisimet. Soittoalustan ympärillä on 20 betonista ja 5 pronssista formularengasta, jotka toimivat istuimina ja muistumina alueen historiasta. Myös moottoriradan kartta on massakuvioinnilla toteutettuna tornin läheisyydessä.

Alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen päädyttiin kustannussyistä poistamaan lasikatteen lämmitysjärjestelmä. Myös soittoalustan betonikiilojen rakennepaksuuden tarken-

6

nuksen myötä ei alustan lämmitys enää ollut taloudellisesti järkevää.

Kaupungin oma hankerakentaminen vastasi aukion ja puiston perustusrakenteiden ja vesihuollon rakentamisesta sekä vihertöistä. Kiveystyöt toteutti Suomen Maisemarakentaja Oy. Suomen Energia Urakointi Oy vastasi aukion ja puiston valaistuksen ja tapahtumäsähkön suunnittelusta ja Eltel Networks Oy toteutuksesta.

Tornin alle ja ympärille asettuu kuvanveistäjä *Marjukka Korhosen* ja äänisuunnittelija *Markus Raivion* taideteoskokonaisuus. Betonisten penkkien ja formularenkaiden, soittoalustan betonielementtien ja leikkikumpareen suunnittelussa ja toteutuksessa olivat tiiviisti mukana taiteilijan lisäksi Betonipallas Oy/ kuvanveistäjä *Pertti Kukkonen* ja Vihdin Betoni Oy, joka toteutti betonivalutyöt. Pronssiset formularenkaat ja sävelmerkit valoi Herttoniemen taidevalimo Oy. Kaupunki-instrumentin av-laitteiston suunnittelun ja toteutuksen hoiti Pro Av Saarikko Oy. Moottoriradan vanhan kartan toteutti Elpac Oy massakuviointilla. Alueen historiasta kertovat teräksiset opastaulut toimitti Penora Oy. Pistekirjoitukset toteutettiin yhteistyössä Näkövammaisten liiton kanssa.

4 Kokonaistaideteoksen keskeinen osa ja maamerkki on 16-metrinen Keimolan moottoriradan entinen valvontatorni, joka on käynyt läpi täydellisen remontin. Se on saanut halkaisijaltaan 18-metrisen teräsrakenteisen lasikatteen, joka muistuttaa auton vannetta. Betonikivet 350 x 350 x 100 mm, mustat ja valkoiset betonilaatat toimitti Lakan Betoni Oy.

5 Valvontatornille suoritettiin betonirakenteiden kuntotutkimus, jonka mukaan tornin ulkopinta oli silmämääräisesti arvioituna pääosin hyvässä kunnossa. Sisäpuolen betonipinta oli huonommassa kunnossa, ja siellä oli paljon raudoituksen korroosion aiheuttamia vaurioita, joissa betonipeite oli lohjennut. Tornin rungon betonipinnat olivat kauttaaltaan graffitien peitossa.

6 Betonipallas Oy vastasi suunnittelun, valmistuksen ja asennuksen osalta aukion kaarevista betonipenkeistä, mustista formularengasistuimista, leikkikumpareen ja soittoalustan betonivaluista, joihin kiinnitettiin pronssiset soittoimerkit. Betonirakenteet valettiin Vihdin Betoni Oy:n tiloissa. Kaarevissa penkeissä on 3 eri kokoa ja sädettä. Etureuna kallistuu, jolloin muodostuu jalkatila. Penkit seuraavat kiveyksen kaltevuutta. Penkeissä on 'tassut', jolloin penkin ja kiveyksen väliin jää rako mm. pintavesien kululle.

Lincolnin aukio ja Pikku-Keimolan Puisto; Vantaa

Hankkeen suunnittelu:

Aukion ja puiston pääsuunnittelu, tornin rakenne- ja valaistussuunnittelu: WSP Finland Oy

Aukion ja puiston sähkösuunnittelu ja -rakentaminen: Suomen Energia Urakointi Oy

Hankkeen rakentaminen:

Aukio ja puisto: Vantaan kaupungin hanke-rakentaminen

Kiveystyöt: Suomen Maisemarakentaja Oy
Betonipenkit, betoniset formularenkaat, soittoalustan betonielementit, leikkikumpare: Betonipallas Oy ja Vihdin Betoni Oy
Pronssiset formularenkaat ja soittoalustan pronssiset sävelmerkit: Herttoniemen taidevalimo Oy

Kaupunki-instrumentin av-laitteiston suunnittelu ja toteutus: Pro Av Saarikko Oy
Valvontatornin mainoksen konservointi: Osuuskunta Kollaasi

Moottoriradan kartta: Elpac Oy
Opastaulut: Penora Oy

Hankkeen kokonaiskustannus: 4,5 M€.

7

7 Keimolankaarteen asuntopihat yhdistyvät kokonaissuunnitelmaan.

8 Lincolnin aukion katunäkymä.

9 "Ombra"-kokonaistaideteos on entinen kilpa-ajon valvontatorni, joka on kunnostettu instrumentiksi. Tämä interaktiivinen *Marjukka Korhosen* ja *Markus Raivion* tilataideteos kokoaa yhteisen varjon alle niin arkkitehtuuria ja kuvanveistoa kuin alueen tapahtumia ja historiaakin. Tornia voi soittaa Keimolassa ajaneen *Leo Kinnusen* rata-auton äänistä muodostetulla sävelasteikolla, jossa sävelet syntyvät tornia ympäröivästä liikkeestä. Kaupunkilaiset itse siis saavat teoksen ja tilan elämään ja soimaan. Ombra on osa Vantaan taidemuseon kokoelmaa.

10 Leikkikumpare valettiin väribetonista.

11 Betonivaluun upotetut valupronssiset sävelmerkit nousevat esille valkobetonisesta pinnasta

12 . Tornin alustassa on 24 pronssista sävelasteikko-merkkiä, joihin säveltä vastaava liiketunnistin kohdistuu. Liikkumalla tornin alustalla katsojat saavat teoksen ja tilan itse elämään ja soimaan

8

9

10

11

12

13

14

13 Tornin ympärillä on 25 pronssista ja betonista toteutettua rata-auton rengasta kuvaavaa veistosta, joilla voi istua. Veistoksiin on tallennettu sitaatteja ja knoppitietoja stadionin toiminnan ajalta, kuten esim. radan kierrosnopeusennätyksen kertovan luvun 1:11,74.

14 Kuvataiteilija Marjukka Korhosen muotoilemat tornisoittimen betonielementit ja pronssista sekä betonista valetut autonrenkaat ovat hyviä esimerkkejä kohteen poikkeuksellisista käytännöistä laadukkaana julkisen kaupunkitilan toteuttamisessa.

15 Moottoriradan vanhan kartan toteutti Elpac Oy massakuvoinnilla.

Lincoln Square and Pikku-Keimola park

In the Keimola area of Vantaa, the Lincoln Square, control tower and Pikku-Keimola Park form a uniform entity of environmental and infra construction as well as environmental art.

The City of Vantaa organised a design competition inviting ideas for the control tower of the old Keimola Motor Stadium and the surrounding areas. The winner was WSP's entry "Ombra". The basis of the entry is a work of art by Marjukka Korhonen which respects the history of the area, but also gives it a new identity.

Lincoln Square is an elongated open space with a characteristic expression produced by a black-and-white square pattern of concrete stones linking it to the history of the area. A small part of the Square extends to the street space, with bus stops and a parking lot. Pikku-Keimola (Little Keimola) Park comprises a small, fenced playground and an outdoor exercise area, as well as a stormwater ditch crossed by a bridge for bicycles and pedestrians. Park vegetation includes e.g. flowering cherry trees, shrubs, perennials and meadows for butterflies.

A central part of the overall complex and a landmark of Lincoln Square is the 16-metre tall old control tower of Keimola Motor Stadium which has undergone complete remodelling. The tower is built from cylindrical prefabricated units. In the remodelling project, a new reinforced concrete frame was cast against

the old frame of the tower and coated with a cement-polymer coating. Stair treads inside the frame were shortened to make room for the new internal frame and door openings were closed on the intermediate landings. The foundations were repaired and expanded and stormwater from the shelter was lead to the stormwater system of the square. Original advert texts in the lower part of the control tower's frame were preserved, some of them also restored.

Glass roofing was installed on the topmost landing of the tower, supported on a steel space grid. The railings were repaired and a maintenance hatch was added. The landing platforms were provided with lighting, and the two topmost ones also with audio equipment and motion sensors.

A band platform, built from precast reinforced concrete elements, runs round the control tower as a component of the overall work of art that the tower creates. The elements feature musical notes in bronze as well light fittings. Formula rings, 20 in concrete and 5 in bronze, surround the band platform, serving as seats and reflections of the history of the area. There is also a map of the motor stadium near the tower, implemented as art paste patterns.